



## Slovo šéfredaktorky

Milí čtenáři, i když za okny kraluje sychravý podzim, my vás v aktuální EPOŠE pořádně rozejdeme. Začneme pod

vodou, kde v Mexickém zálivu a podél atlantického pobřeží USA žije **KREVETA PISTOLNÍK**. Ta vlastní **NEJRYCHLEJŠÍ ZBRAŇ POD HLADINOU**, se kterou dokáže na krátkou chvíli ohřát vodu na 5500 °C. Pokud vám doma praská oheň v krbu, je to velká

romantika. Pokud praská na hranici, na které je **Gordano Bruno** nebo **Michael Servetus**, nic příjemného to není. Tito muži doplatí na svoji vzdělanost a vizionářství a odvážné myšlenky, kterými předběhnou dobu.

Dovedou je až na popraviště. Více si o nich přečtete v našem **TÉMATU ČÍSLA: JE TO KACÍŘ! UPALTE HO!** Pořádné vedro je také na Sicílii, kde kraluje **ETNA**. Tato **NEVYZPYTATELNÁ HROZBA** bouří už před půl milionem let a pořád se

nechce své kratochvíle vzdát. Právem je tak zařazena na seznam **Decade Volcanoes**, 16 nejnebezpečnějších sopek současného světa vzhledem k jejich poloze. Zmapovali jsme pro vás celou její historii.

Pokud už je vám horko, počkejte si na **SVATÉHO MARTINA**. Ten skutečný sice přijíždí až 11. listopadu, vy už ho nyní najdete na straně 60.

Hezké čtení vám přeje

*Janka Jucková*

## Epochální citát:

Oscar Wilde, anglický dramatik

„Ten, kdo čte, žije s každou další knihou život navíc. Kdo nečte, má jen ten svůj.“



## Z obsahu čísla 24/2024

**4 Duševní choroby hollywoodských hvězd**  
Deprese i poruchy jim zničily život.

**8 Přepište učebnice**  
Víme, z čeho byla vyrobena Věstonická venuše!

**15 Největší záhady vesmíru**  
Odhalit je není žádná hračka. Jak blízko jsme k tomu zjistit, jak proběhl velký třesk nebo kam zmizela antihmota? A co mimozemská civilizace?

Z titulní strany



## Foto čísla



### Pohádkový les Fanal

Najdete ho na ostrově Madera, je plný vavříků a patří ke zdejším nejvyhledávanějším místům, a to díky typickým mlhám, které tu jsou velmi časté.

## Tomu neuvěříte!

### Není listopad jako listopad

Zatímco u nás je název měsíce odvozen od padajícího listí, latinské November



(což převezme řada států) označuje devátý měsíc, tím také listopad před naším letopočtem je.

## Epochální číslo:

# 233

Z tolika metrů se skočí nejvyšší bungee jumping. Stane se tak v roce 2006 z Macau Tower v Číně.

## Epochální výročí

- **7. listopadu 1957** – v NDR je vyrobena ověřovací série vozů (prvních 50 kusů) značky Trabant.
- **8. listopadu 1939** – proběhne neúspěšný atentát na Adolfa Hitlera v mnichovském pivovaru.
- **9. listopadu 1872** – v Bostonu vypukne jeden z nejničivějších požárů v historii USA.
- **15. listopadu 1533** – Španělé vyplundrují a vypálí incké hlavní město Cuzco.

- **17. listopadu 1558** – na anglický trůn nastupuje královna Alžběta I. (1533–1603).
- **18. listopadu 1626** – vysvěcení baziliky sv. Petra ve Vatikánu.



# OPERACE TAJNÝCH SLUŽEB, ZE KTERÝCH SE VÁM BUDE TAJIT DECH

## NOVÁ EPOCHA SPECIÁL

**22 Zvířata, která léčí sama sebe**  
Šimpanz si poradí s bakteriemi a umí skvěle dezinfikovat rány.

**29 6 slavných panovníků...**  
... kteří mají krutost ve jméně.

**37 Téma čísla**  
5 myslitelů, kteří (nepochopení) předběhli dobu.

**42 Písaře od Nilu bolí celé tělo!**  
Ve starověku je většina lidí v Egyptě negramotných.

TIP REDAKCE

**44 7 ikonických filmových masek**  
Ta nejslavnější vyjde tvůrce hororu na necelé dva dolary.

**58 Etna: Nevyzpytatelná hrozba**  
Tato sicilská sopka má detailně zmapovanou historii erupcí.

**62 5 legendárních vlaků**  
Romantika Orientu i rekordní magistrála